

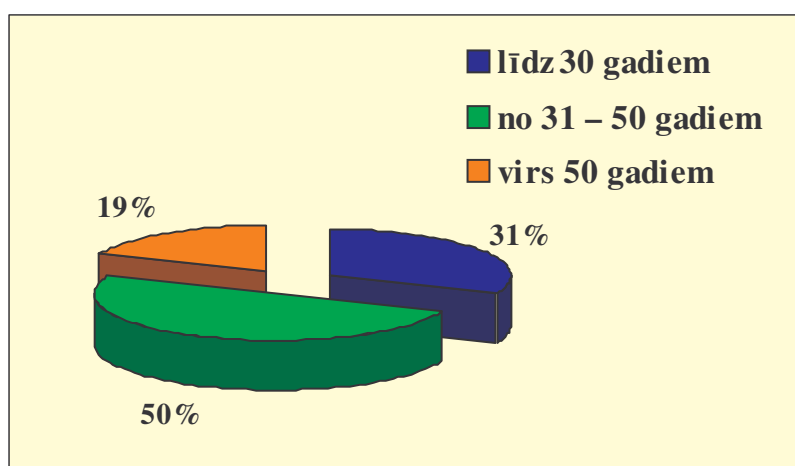
Pētījums: Latvijas nedzirdīgās sievietes darba tirgū

Pētījums tika veikts Latvijas Nedzirdīgo savienības EQUAL projekta “Klusās rokas” ietvaros. EQUAL ir Eiropas Savienības iniciatīva, lai nodrošinātu vienādas iespējas vīriešiem un sievietēm.

Par pētījuma instrumentu tika izmantota aptaujas anketa ar 27 jautājumiem, kuri tika virzīti uz to, lai noskaidrotu visa projekta “Klusās rokas” vajadzībām nepieciešamo statistiku, šajā pētījumā – par nodarbinātību. Šis bija pirmais no projektā paredzētajiem 3 pētījumiem.

Aptaujas rezultāti

Tika aptaujātas 500 sievietes – dzirdes invalīdes darbspējīgā vecumā visā Latvijā un iegūtas 500 apkopošanai derīgas anketas. Aptaujāto sieviešu vecuma struktūra redzama zemāk pievienotajā attēlā Nr.1.

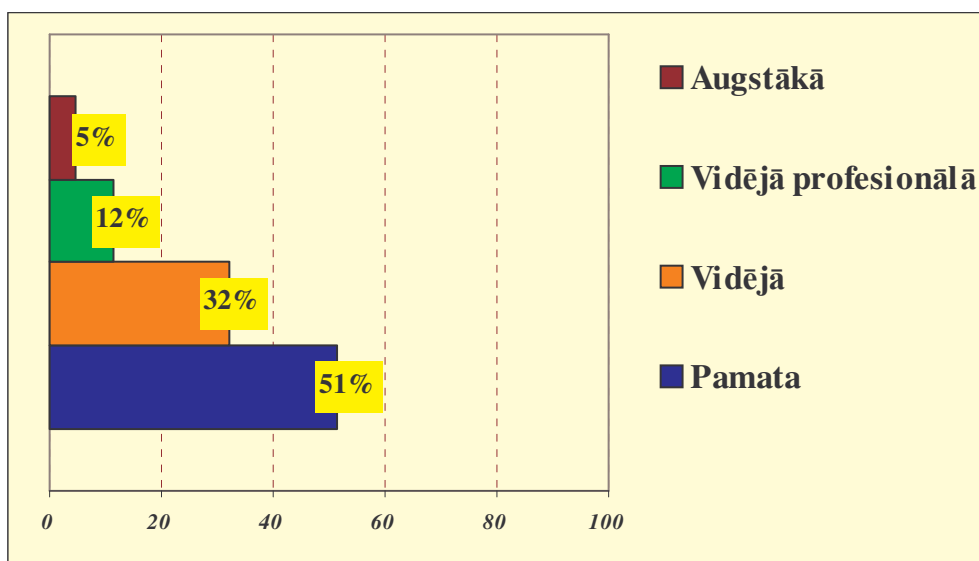


(attēls Nr.1)

Pamata informācija, ko pētījumā vēlējāmies noskaidrot, bija – cik liels procents šo nedzirdīgo sieviešu darba spējīgajā vecumā strādā. Tādu bija 58% no aptaujātajām, bet, ja ņem vērā, ka daži procenti no visām aptaujātajām bija skolnieces, tad varam apgalvot, ka situācija ar nedzirdīgo sieviešu nodarbinātību ir daudz labāka nekā gaidīts.

Tomēr, ja aplūkojam, kādos darbos sievietes ir nodarbinātas, tad aina vairs neliekas tik iepriecinoša. Vispopulārākā profesija ir šuvēja, bet tikai reta tajā strādā, ļoti daudz sieviešu ir nodarbinātas kā sētnieces, apkopējas, virtuves strādnieces, māsaimnieces, celtniecības strādnieces, dārznieces, pavāres, gludinātājas, līmētājas, tātad strādā mazkvalificētu un līdz ar to zemu atalgotu darbu. Neapšaubāmi, tas ir

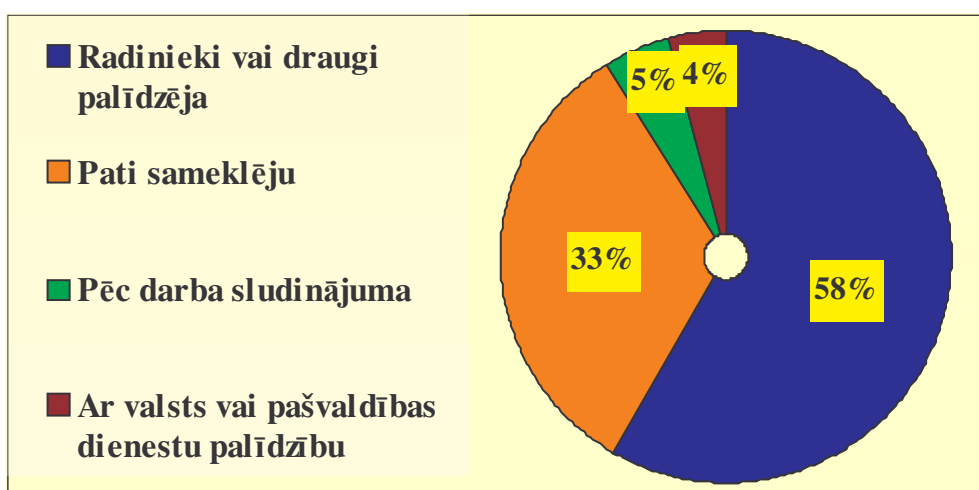
tiešs rezultāts zemajam nedzirdīgo sieviešu izglītības līmenim. Par to varam pārliecināties nākamajā attēlā (sk.attēlu Nr.2).



(attēls Nr.2)

Pamata izglītība ir vairāk nekā pusei no visām aptaujātajām, arī vidējā izglītība, kura pati par sevi vēl profesiju nenodrošina, ir 32 %. Un tikai 5 % ar augstāko un 12 % ar vidējo profesionālo izglītību var apgalvot, ka viņu izglītība nodrošina arī viņu konkurētspēju.

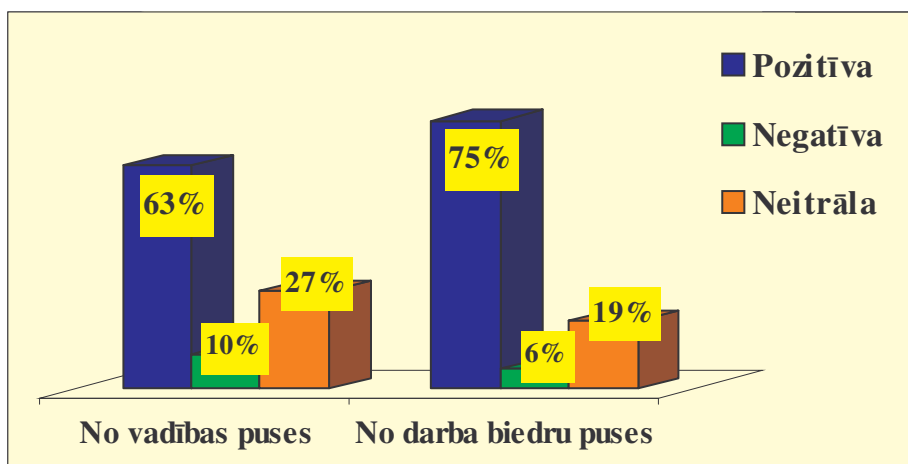
Ja mēs aplūkojam, kādā veidā strādājošās sievietes ieguvušas savu darbu, mēs ieraudzīsim satriecošus datus, kurus izsaka sekojošais attēls. (sk.attēlu Nr.3).



(attēls Nr.3)

Visvairāk ir darbā iekārtojušās ar radnieku vai draugu palīdzību - 58 % gadījumu. Tad seko 33 %, kuras pašu spēkiem sameklējušas sev darbavietu. Un tikai niecīgai daļai – 4% nedzirdīgo strādājošo sieviešu darbā iekārtoties palīdzējuši valsts vai pašvaldības dienesti.

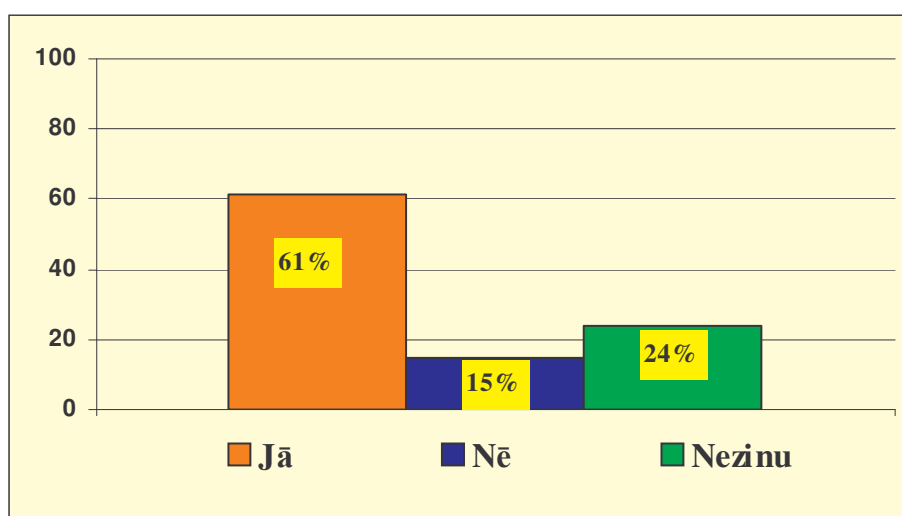
Strādājošajām tika uzdots jautājums par attieksmi pret viņām darba vietā. Atbildes bija šādas: (sk.attēlu Nr.4)



(attēls Nr.4)

No vadības puses pozitīvu attieksmi pret sevi izjutušas 63 % respondenšu, bet no darbabiedru puses vēl vairāk – 75 %. Neitrālu attieksmi no vadības puses atzīst 10 % strādājošo, no darbabiedru puses – 6 %. Negatīvu attieksmi pret sevi izjutušas 27 % - no vadības puses, un 19 % no darbabiedru puses.

Uz jautājumu par to, vai par šīs – gan pozitīvās, gan negatīvās attieksmes – cēloni viņas atzīst faktu, ka ir nedzirdīgas, 61 % sieviešu atbildēja pozitīvi, 24 % atbildēja, ka nezina, bet 15 % noliedza, ka viņu nedzirdība varētu būt attieksmes cēlonis darbavietā. Jāuzsver, ka šīs atbildes atspoguļo tikai pašu aptaujāto sieviešu viedokli. Kopējo ainu varētu ieraudzīt tikai tad, ja iegūtu viņu darbabiedru un vadības atbildes uz šo pašu jautājumu, un tad atbildes salīdzinātu. Bet šajā pētījumā tas nebija paredzēts. (sk.attēlu Nr.5)

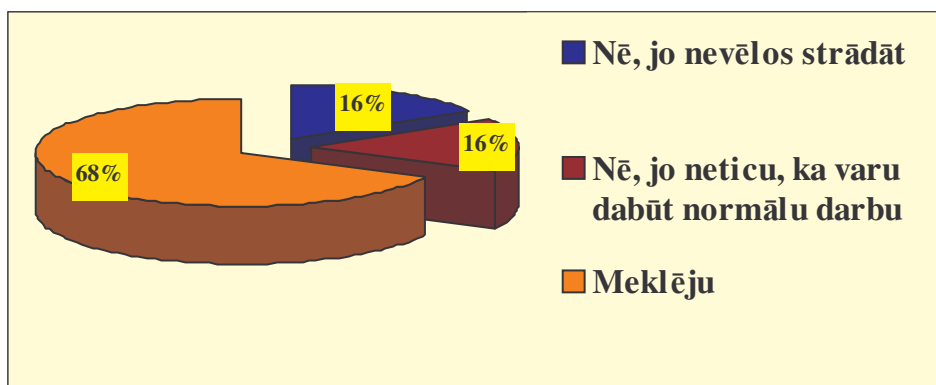


(attēls Nr.5)

Padziļinātajās intervijās savukārt atklājās, ka dažās darbavietās nedzirdīgās sievietes izjūt zināmu diskrimināciju. Kāda sieviete, kura strādā par šuvēju, to apraksta

šādi:” Nedzirdīgajām šuvējām alga ir zemāka, jo viņām dod tādas darba operācijas, kuras ir grūtākas un par kurām mazāk maksā. Mēs redzam, ka dzirdīgajām dod labāk apmaksātas un vieglākas darba operācijas un arī alga līdz ar to viņām ir lielāka. Lai gan strādāju katru dienu 8 stundas, alga ir tik maza, ka pat kopā ar invaliditātes pensiju naudas tikko pietiek līdz mēneša beigām.

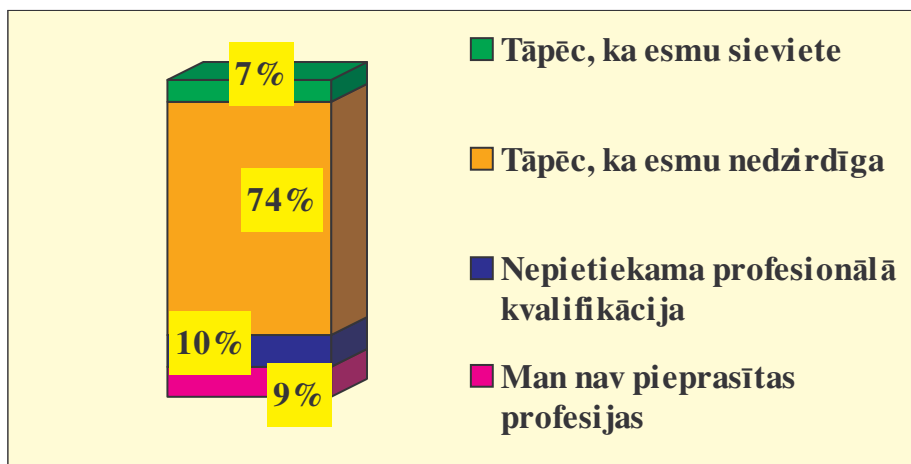
Aptaujājot tās nedzirdīgās sievietes, kuras nestrādā (sk.attēlu Nr.6), redzams, ka vairākums no viņām – 68 % darbu meklē, 16 % nevēlas strādāt, un tikpat – 16 % darbu īpaši nemeklē, jo netic, ka varētu dabūt labu darbavietu.



(attēls Nr.6)

Tas ir saistīts gan ar agrāko negatīvo pieredzi darba meklējumos, gan apzinoties savu nespēju konkurēt darba tirgū. Aptauja atklāja, ka nedzirdīgajām sievietēm ir grūti novērtēt savu konkurētspēju, jo lielākā daļa – 43 % atbildēja, ka nezina, vai ir konkurētspējīgas, 40 % atzina, ka nav konkurētspējīgas, un tikai 17 % no visām aptaujātajām apstiprināja, ka jūtas konkurētspējīgas un pārliecinātas par sevi.

Sekojošais attēls (Nr.7) atklāj cēloņus, kāpēc nedzirdīgās sievietes uzskata, ka nav konkurētspējīgas. Nospiedošais vairākums 74 % par galveno iemeslu atzīst faktu, ka ir nedzirdīgas. Tikai 10 % uzskata, ka viņām nav pietiekamas kvalifikācijas, 9% domā, ka viņām nav pietiekami pieprasītas profesijas, un tikai 7 % par cēloni atzīst to, ka ir sievietes.



(attēls Nr.7)

Tomēr anketu sīkāka izpēte liecina, ka pārāk bieži tiek vainota nedzirdība. Atklājās, ka daudzas sievietes nespēj objektīvi novērtēt savu konkurētspēju, jo gadījās, ka anketā redzams : sieviete, kurai ir tikai pamata izglītība, tomēr atzīst sevi par konkurētspējīgu. Daudzas sievietes nespēj atteikties no pārliecības, ka pie visa vainojama viņu nedzirdība, un nevis profesionālā kvalifikācija un izglītība, pareizāk sakot, to trūkums.

Padziļinātajās intervijās apstiprinājās sakarība, ka sievietes, kurām ir augstākā vai vidējā profesionālā izglītība, daudz retāk uzskata savu nedzirdību par traucēkli iegūt darbu. Šīs sievietes vislielāko akcentu liek uz savu uzņēmību, mērķtiecību, kas ļauj pārvarēt ar dzirdes trūkumu saistītās problēmas.

Lūk, kā izsakās intervētā M. : “Man nesagādā grūtības strādāt pat vīriešu darbus, es varu darīt visu, ko dod. Nedzirdīgajiem vienkārši jāatmet cerības uz valsts palīdzību darba meklējumos, jo tādas nav, pašiem jābūt aktīviem un pārliecinātiem!”

Apkopojot anketas un padziļinātās intervijas, pētījumu grupa fiksēja šādus galvenos problēmpunktus:

- Zema izglītība, profesionālās kvalifikācijas trūkums;
- Ļoti vāja sadarbība ar valsts un pašvaldības dienestiem darba meklēšanā;
- Neadekvāts pašnovērtējums (vairāk vaino savu dzirdes trūkumu, nevis savu nepietiekamo kvalifikāciju un izglītību);
- Sociālā apātija, pašapziņas un savu tiesību izpratnes trūkums;
- Ļoti trūcīga informācija par subsidētajām darba vietām;
- Liela nepieciešamība pēc zīmju valodas tulka ģimenēm, kurās visi ģimenes locekļi ir nedzirdīgi;
- Likumu un normatīvo aktu trūkums, kas veicinātu invalīdu nodarbinātību, ieinteresētu uzņēmējus pieņemt darbā invalīdus.